

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

***Стратегия за опазване на
културното наследство на община
Попово за периода 2014 – 2020 г.***

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

Съдържание

I. Увод	3
II. Нормативна рамка	4
III. Анализ на културното наследство на община Попово	20
III.1. Материално културно наследство	20
III.2. Нематериалното културно наследство	44
III.3. Инфраструктура за опазване на културното наследство на територията на община Попово	45
III.4. Програми и проекти в сферата на културното наследство	51
IV. Визия	53
V. Стратегически цели	54
V. 1 . Приоритети, цели и мерки	54
V. 2.Индикатори за наблюдение	56
V. 3. Източници на финансиране	56
V. 4.Срокове за изпълнение	57

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

I. Увод

Богатото историческо наследство на община Попово е свързано с многопластовата история на селището. Намерените останки от енеолита и халколита засвидетелстват за признаци на живот от праисторията до днешно време. Целта на стратегията е да развие този потенциал на общината, за да подпомогне икономическото ѝ развитие и за да запази културната идентичност на местността, съхранявайки свидетелствата на техния прогрес.

Само чрез задълбочен анализ и разбиране на ценностите на културното наследство в съвременното, може да се преосмисли и неговото влияние за развитието на икономиката, социалната политика, околната среда. Предизвикателство пред Европа, и България в частност, е справянето с един ресурс, който не е константа и е силно повлиян от времето. Финансовата криза допълнително задълбочи проблема, като субсидирането на културата и културните ценности намаля, съкращенията на персонала, реструктурирането на институциите и вменяването на нови за тях дейности, измести приоритети в друга посока. Разработването на тази стратегия цели да обърне внимание и културното наследство, като ключ за преодоляване на кризата и нова възможност за развитие на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ 2007-2013”

II. Нормативна рамка

България, като член на Европейския съюз и редица други международни организации в областта на опазването, представянето и популяризирането на паметниците на културата, е поела ангажимент да предаде на бъдещите поколения, обектите с доказана културно-историческа стойност в цялото им богатство и максимална автентичност.

За изпълнението на мерките за опазване на културното наследство е важно да са съобразени с целите, принципите и тематичния обхват на национални, регионални и местни законодателни документи.

Институции, които са свързани с опазване на културното наследство са:

- **Министерство на културата** (от 08.2005 г.) – Отдел за Музеи и изобразителни изкуства (от 2009 г.)

Министерството на културата е институцията, която ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика в областта на културното наследство. Новият Закон за културното наследство възлага на Министъра на културата редица правомощия по отношение опазването на културното наследство, а относно темата на настоящия анализ, от особено значение са правомощията му да възлага и приема планове за опазване и управление на недвижими културни ценности и да организира и осъществява дейността по предоставяне на концесии на недвижими културни ценности. Плановите за опазване и управление на недвижимото културно наследство и предоставянето на концесии на недвижими културни ценности са нов момент в териториално-устройствената политика по опазване на наследството в България.

В структурата на Министерство на културата с новия Закон за културното наследство е създаден контролен орган, наречен **Инспекторат за опазване на културното наследство**, който е на пряко подчинение на Министъра на културата. За първи път в

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

нормативната практика по опазване на наследството се конституира такава публична администрация, натоварена с конкретни контролни функции, свързани с:

1. Извършване на теренни и подводни археологически проучвания;
2. Териториално устройствена защита на недвижимите културни ценности;
3. Опазване на движимите и недвижимите културни ценности в музеите;
4. Извършване на консервация и реставрация на движимите и недвижимите културни ценности;
5. Изпълнение на сключените концесионни договори.

Освен тези правомощия, Инспекторатът има правото да контролира и изпълнението на изискванията на Закона за културното наследство от физическите и юридическите лица при условията и по реда на действащото законодателство.

Към министъра на културата, като съвещателен орган на национално ниво е създаден **Специализиран експертен съвет**. В състава на съвета са включени директорът на НИИКН, директорът на Центъра за подводна археология, директорът на Инспектората и по един представител на специализираните институти при БАН, на Камарата на архитектите, както и експерти по реставрация и консервация, вписани в публичен регистър на лицата, имащи право да извършват дейности по консервация реставрация, и други специалисти, определени от министъра на културата. Специализираният експертен съвет в 14-дневен срок от получаване на предложение за категоризация на недвижима културна ценност изготвя становище до министъра на културата за предоставяне на статут на такава, с което се определя окончателната и класификация, категоризация и режими на опазване.

▪ **Национален фонд „Култура“**

За финансовото подпомагане на опазването на културното наследство, съгласно чл. 24 от Закона за закрила и развитие на културата, от 2000г. функционира **Национален фонд „Култура“**. Министерството на културата осигурява условията за дейността на

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

фонда, който подпомага развитието на културата като набира средства (от глоби, такси, приходи от изложби извън страната, дарения, завещания, спонсорство, лихви и др.), управлява тези средства и ги разходва за провеждане на националната политика в областта на културата. Националният фонд „Култура” финансира изготвяне на проекти и програми с национално, международно и общинско значение; създаване, съхраняване и разпространение на произведения на изкуството и културата, дейности по опазване и популяризиране на културното наследство.

▪ **Национален институт за недвижимо културно наследство**

На национално ниво с новия Закон за културно наследство е създаден **Националният институт за недвижимо културно наследство /НИНКН/**, правопреемник на съществуващия до момента Национален институт за паметниците на културата /НИПК/. В началото на месец ноември с промяна на Закона за културното наследство се осъществи прехвърляне на административните правомощия на НИНКН по съгласуване на устройствени схеми, планове за опазване и управление и проектна документация за недвижими културни ценности към Министерството на културата, а в компетенциите на НИНКН остана научно изследователската дейност по издирване и проучване на недвижимото културно наследство и методология в тази област изготвяне на комплексни оценки и научно мотивирани предложения за регистрация на недвижими културни ценности, поддържане на публичен Национален архивен фонд на недвижимите културни ценности.

▪ **Общински администрации**

На местно ниво, общините имат значителни правомощия в системата за опазване на културно-историческото наследство. Като специфична публична власт и организационни единици на местното самоуправление, те са по-скоро елемент на гражданското общество, отколкото на държавата и стоят по-близо до неговите проблеми, между които и тези на културното наследство. Законодателят възлага на Кмета на общината, чрез разпоредбата на чл.17 от Закона за културното наследство, правомощия по организация и координация на държавната политика по опазване на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

културното наследство на територията на съответната община. Съгласно чл. 11, т.9 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси, отнасящи се до поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни културни ценности от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност. Във връзка с тази възможност е и задължението на Кмета на общината да организира създаването на Обществен съвет за закрила на културното наследство като съвещателен орган на местно ниво.

За опазване на недвижими културни ценности, застрашени от увреждане или унищожаване, Кметът на общината назначава комисия в случаите, когато собствениците, концесионерите или ползвателите на културната ценност:

1. Не предприемат действия за обезопасяването ѝ и не уведомят кмета на общината и ръководителя на съответния инспекторат преди пристъпване към необходимите укрепителни, ремонтни и консервационно-реставрационни дейности;
2. Не изпълняват в указания срок съответните предписания, издадени от министъра на културата.
3. Системно не изпълняват задълженията си да полагат необходимите грижи за нейното опазване, съхранение и поддържане в добро състояние при спазване на разпоредбите на Закона за културното наследство.

В състава на комисията влизат представител на регионалната дирекция за национален строителен контрол, двама представители на НИИКН, представител на регионалния инспекторат по опазване на културното наследство по местонахождението на културната ценност и трима представители на общината.

Комисията установява с констативен протокол състоянието на недвижимата културна ценност, както и вида и обема на необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни дейности.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Въз основа на констативния протокол кметът на общината в 7-дневен срок издава заповед, с която задължава собствениците, концесионерите или ползвателите за тяхна сметка да извършат в определен срок необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни дейности за временно укрепване.

▪ **Общински съвет**

От съществено значение за ефективното опазване на културното наследство на територията на Общината е ролята на **Общинския съвет**. Основните задължения на Общинския съвет по отношение на опазването на културното наследство са свързани с неговото финансово осигуряване. С решение на Общинския съвет от общинския бюджет се финансират специализирани дейности по недвижими културни ценности от „местно значение”, които са собственост на общината, на Българската православна църква и на други религиозни общности; по този начин се финансира и изготвянето на специализирани устройствени схеми и планове за защитени територии на културно-историческото наследство на територията на общината. От общинския бюджет се финансират и дейности за проучване и запазване на археологически ценности, открити при ново строителство, ако то се извършва от физическо лице. Общинският съвет има финансови задължения и по изпълнението на консервационно-реставрационните дейности по недвижимите културни ценности.

- **Национални музеи (НАИМ – БАН, НИМ и др.)**
- **Регионални и общински музеи**
- **Частни организации и музеи**
- **НАИМ – БАН (от 2006 г.)**
- **ГДБОЦ, ГДКЦ, ГДГЗ – МВР**
- **Агенция „Митници” – МФ**
- **НРС**
- **Неправителствени организации**

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Основните законодателни документи, с които се определят съвременните тенденции при опазването на културното наследство и от които се ръководи методиката при всички документи, са:

1. Общи заключения на конференцията в Атина (1931)

Първи международен конгрес на архитектите и Техници на исторически паметници. Тези заключения са изготвени в края на конференция, посветена на възстановяването на исторически паметници и сгради, държани в Атина през 1931 г. Този документ въвежда важни понятия и принципи за опазване: идеята за обща световното културно наследство; значението на създаването на паметници; и принципа на интеграция на нови материали. Заключенията бяха изпреварили времето си в разговори за повторно погребение на археологическите останки, когато опазването не може да бъде гарантирано.

2. Европейската културна конвенция (1954 г.)

Конвенцията насърчава сътрудничеството между европейските народи, с цел запазване на културните ценности, както и да се учат и да се насърчава европейската цивилизация. Културното наследство на страните по Конвенцията, се разглежда като част от общото културно наследство на Европа. Конвенцията подчертава нацията като закрилник на наследството не само за собствените си хора, но също така и за по-широката общественост. Конвенцията насърчава обмена на хора и предмети с културна стойност и спомага за достъп до културни ресурси. Членки, които не са членове на Съвета на Европа, могат да участват в конвенцията.

3. Хагска конвенция: Конвенция за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт (1954) - Организация на обединените нации за образование, наука и култура на ООН (ЮНЕСКО)

Конвенцията има за цел да гарантира, че културните ценности, както движимо и недвижимо, опазването и уважавани като общо наследство на човечеството. Конвенцията насърчава страните да се предотврати кражба и вандализъм на културни

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

ценности и предлага отличителен син и бял щит с формата на емблема за идентифициране на защитени културни ценности. Както и с Пакта Ръорих, културни ценности и културни институции трябва да бъдат защитени в случай на въоръжен конфликт между държави или между страни на една и съща държава, стига те да не са поставени на военни цели. Специална защита е да се даде на тези имоти, които са регистрирани на „Международния регистър на културните ценности се под специална защита“.

4. Конвенция за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт

Ратифицирана с Указ №154 на Президиума на Народното събрание от 26.05.1956 г. - Изв., бр. 44 от 1.05.1956 г. Издадена от Министерството на просветата и културата, обн., Изв., бр. 24 от 24.03.1959 г., в сила за България от 7.11.1956 г.

Конференцията, свикана от Организацията на Обединените нации по въпросите на образованието, науката и културата за изработване и приемане на Конвенция за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт, Правилник за изпълнението на горепосочената Конвенция и Протокол за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт състояла се по покана на правителството на Холандия в Хага от 21 април до 14 май 1954 година и провела дискусия въз основа на тези проектодокументи, разработени от Организацията на Обединените нации по въпросите на образованието, науката и културата.

Конференцията състави долупосочените текстове:

- Хагската конвенция за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт и Правилника за изпълнението на горепосочената Конвенция;
- Протокола за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт.

Тези Конвенция, Правилник и Протокол бяха съставени на английски, испански, руски и френски езици и се прилагат към този Акт. Организацията на Обединените нации по въпросите на образованието, науката и културата осигурява

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

превеждането на Конвенцията на други езици, които са официални езици на нейната Генерална конференция. Освен това Конференцията прие три резолюции, които също се прилагат към настоящия Акт. В удостоверение на което долуподписалите се, надлежно упълномощени от своите Правителства, подписаха настоящия Заключителен акт.

Съставено в Хага на 14 май 1954 година на английски, испански, руски и френски езици; оригиналът и приложените към него документи трябва да бъдат предадени на съхранение в архива на Организацията на Обединените нации по въпросите на образованието, науката и културата.

5. Харта на ИКОМОС за културни маршрути (2008)

Хартата на културни маршрути илюстрира развитието на идеи, свързани с културни ценности и нарастващото значение на ценности, свързани с тяхната настройка и териториален мащаб, и разкрива макроструктурата на наследство. Хартата обсъжда интерактивни, динамични, и развиващи се процеси на межкултурните връзки, които предават на голямото разнообразие от вноски от световните народи на културното наследство. Целите на Хартата включват:

- За да се установи основните принципи и методи за специфично за културни маршрути изследвания, тъй като те се отнасят до установеното по-рано категории на културното наследство активи.
- За да предложи основни процедури за развитие на знания за оценката, опазването, съхраняването, управлението и опазването на културни маршрути.
- За да дефинират необходимите насоки, принципи и критерии за правилната експлоатация на културни маршрути като ресурс за устойчиво социално и икономическо развитие, като същевременно се зачита тяхната автентичност и цялост, правилното съхраняване и историческо значение.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

- За определяне на бази за национално и международно сътрудничество от съществено значение за проучване, консервация и проекти за развитие, свързани с културни маршрути.

6. Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство

Приета е с разпореждане № 13 на бюрото на министерския съвет от 4 февруари 1974 г. в сила от 17 септември 1975 г.) Обн. ДВ. бр.44 от 27 Май 2005г.

Генералната конференция на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура на своята седемнадесета сесия, проведена в Париж от 17 октомври до 21 ноември 1972 г.”:

- Като съзнава, че световното културно и природно наследство е застрашено все повече и повече от разрушаване, което се дължи не само на традиционните причини за деградация, но и на самото развитие на обществено-икономическия живот, в резултат на което се задълбочават увреждащите и разрушителните явления;
- Като отбелязва, че разрушението или изчезването на дадено културно и природно наследство представлява пагубна загуба за цялото човечество;
- Като отчита, че опазването на това наследство на национално ниво е незадоволително поради големите средства, от които се нуждае, и недостатъчните икономически, научни и технически ресурси на страната, на чиято територия се намира съответното наследство, което подлежи на съхранение,
- Като напомня Устава на ЮНЕСКО, който предвижда съдействие на Организацията за запазване, развитие и разпространение на знания, за насърчаване на дейността по опазване и защита на световното наследство, както и за създаване на международни конвенции в тази област, които да бъдат

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

препоръчани на заинтересованите народи;

- Като отчита, че съществуващите международни конвенции, препоръки и резолюции в областта на културното и природното наследство утвърждават значението на дейността по опазване на това уникално и незаменимо наследство за цялото човечество, независимо на кой народ принадлежи;
- Като взема под внимание, че отделни обекти на културното и природното наследство представляват изключителен интерес и се нуждаят от опазване като елемент от световното наследство на цялото човечество;
- Като съзнава, че широкият обхват и сериозност на новите опасности, които застрашават културното и природното наследство от изключително световно значение, налагат необходимостта от участие на цялата международна общност в опазването на това наследство посредством колективно съдействие, което няма да замени, а ще допълни ефективно дейността на заинтересованата страна;
- Като счита, че е наложително да се приемат нови договорни разпоредби в тази област, които следва да утвърдят ефикасна постоянна система за колективна защита на културното и природното наследство от изключително световно значение, изградена на базата на съвременните научни методи.

След като взе решение на своята шестнадесета сесия, че този въпрос следва да бъде предмет на международна конвенция, тя бе ратифицирана на 16 Ноември 1972 година.

Основните цели на конвенцията за дефинирането и определянето на културното и природно наследство; фиксирането на национална и международна рамка за защита на културното и природно наследство; създаването на междуправителствен комитет за защита на световното културно и природно наследство; откриването на фонд за опазване на световното културно и природно наследство; дефинирането на

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

условия и начини за предоставяне на международна помощ; стимулирането на образователни програми обвързани със световното културно и природно наследство.

**7. Регионалният план за развитие (РПР) на Североизточен район (СИР)
2014-2020 г.**

РПР е планов документ, с който се определят средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие.

Основна функция на плана е да осигури връзката и координацията между целевата концепция на националните и европейски документи за развитие на страната през периода 2014- 2020 г., включително Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., и необходимите цели и действия за развитие на района при отчитане на неговите специфични условия и потенциали за развитие.

Регионалният план за развитие на Североизточен район има интегрален характер и съчетава в себе си мерки и дейности в различни сектори, както и предложения за организация и развитие на територията.

Регионалният план за развитие на Североизточен район 2014-2020 г. се разработва за период, в който се очакват сериозни промени в световен и общоевропейски мащаб и е съобразен със „Стратегия Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“. В контекста на Североизточен район приоритетите на плана са насочени освен към изграждането на по-интелигентна и конкурентноспособна икономика, така и към стабилизирането на демографската и икономическа структура на района.

Североизточният район е с богато културно-историческо наследство. Тук са древните Български столици – Плиска и Преслав, както и паметника „Мадарски конник“ – единственият в Европа монументален каменен релеф от VIII в. от световно значение и листата на световното културно наследство, което е под егидата на ЮНЕСКО. В област Търговище, където и община Попово, има декларирани и обявени 242 недвижими културни паметника, от които 3 с национално значение. На територията

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

на областта няма резервати. С голям потенциал, но недостатъчно проучени, са скалните манастири с. Крепча. община Опака.

**8. Национална стратегия за регионално развитие на Република
България за периода 2012-2022 - 29.08.2012**

Министерският съвет прие с решение Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г.

НСРР за периода 2012–2022 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР отчита териториалните аспекти – специфични особености и потенциали за развитие на регионите на страната, като дава териториална насоченост на секторните стратегии и политики.

Националните цели за развитие, дефинирани в Националната програма „България 2020”, ще се реализират чрез секторните стратегии и Националната стратегия за регионално развитие, която дава стратегическа платформа за реализация на приоритет 3 „Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал“.

Във визията за развитието на българските региони се акцентира върху подобряването на условията за живот, бизнес и туризъм, като се залага на ефективното използване на техния потенциал и се съхранява и популяризира регионалната им идентичност: „Българските райони – привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес и туризъм, със съхранено природно и културно наследство.”

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Главната цел на НСРР за периода до 2022 г. е постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие, базирано на използване на местния потенциал и сближаване на районите в икономически, социален и териториален аспект.

Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на местна и регионална специфика и потенциали за развитие, са природните ресурси и културното наследство, както и традиционните икономически дейности. Необходимо е да се приложат мерки за ефективното използване и валоризиране на тези специфични потенциали, както в централните-урбанизирани, така и в периферните селски райони.

9. Национална Концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025

Националната концепция за пространствено развитие на Р. България, 2013 – 2025 г. се разработва като част от проект „Програмиране на регионалното развитие за периода 2014- 2020 г.”, финансиран от Операция 5.1: Програмиране, управление, мониторинг, оценка и контрол, Приоритетна ос 5 „Техническа помощ” на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 - 2013 г.

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. е средносрочен стратегически документ, който дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия и акватория и създава предпоставки за пространствено ориентиране и координиране на секторните политики. Заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 –2022 г. тя е основен документ в най-новото ни законодателство и дългоочакван инструмент за интегрирано планиране устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие.

Основни принципи, заложиени в НКПР обвързани с културното и природно наследство са:

- Интегрирано планиране и комплексно третиране на всички проблеми на територията;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

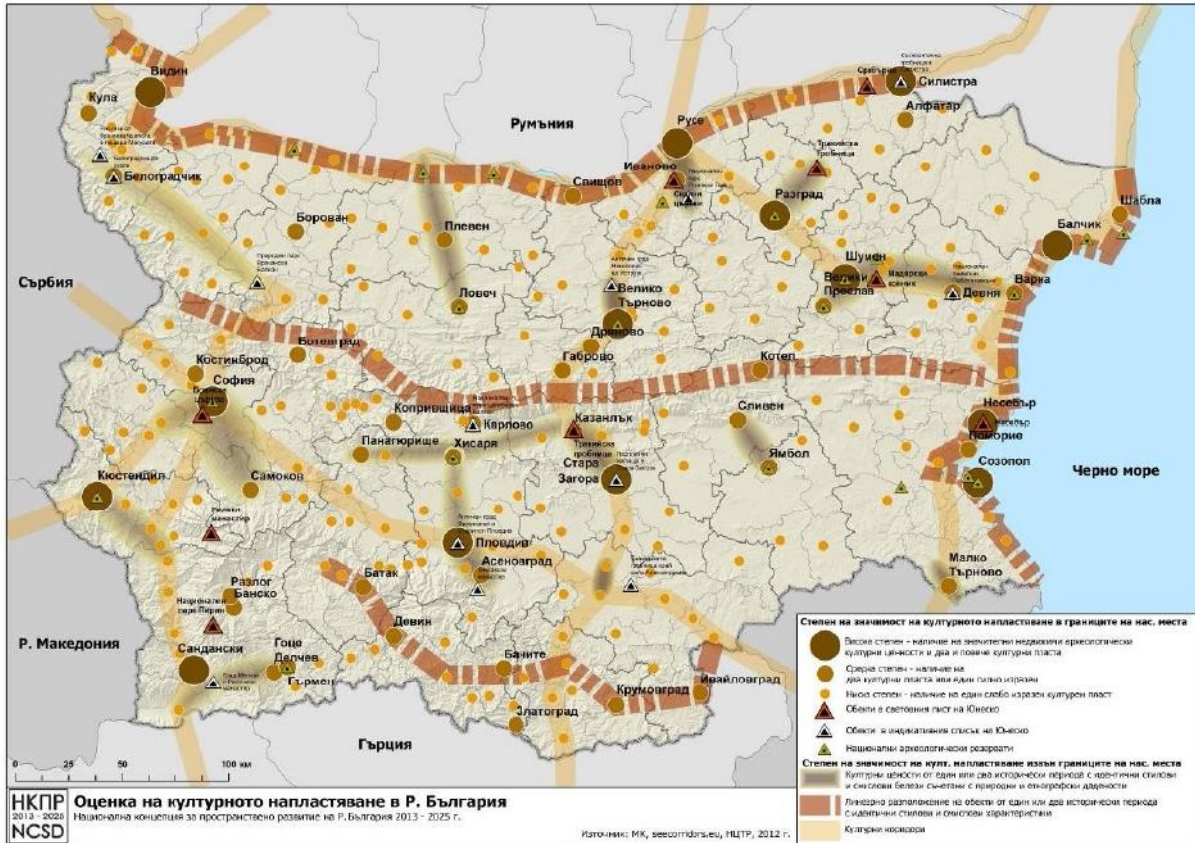
- Приемственост, съгласуваност и непрекъснатост на плановия процес, подпомагащи рационалното и адекватно използване на натрупания опит през годините;
- Интердисциплинарност, трансдисциплинарност и синергия в генерирането на идеи, които стимулират креативността и иновациите;
- Концентрация – тематична, финансова, географска, ресурсна и времева, предлагаща по-адекватно поведение в използването на ограничените ресурси.

Основните насоки в опазването на културните ценности в цялото им времево и видово многообразие са свързани със съхраняване на техните уникални характеристики чрез интегрирана консервация и активно опазване, публична загриженост и реновация в най-широк смисъл, запазване и развиване на духа на мястото и на пространствената идентичност и развитие на потенциала им за стимулиране на икономическия растеж.

Приоритетите за постигането на тази цел са следните:

- провеждането на политики на планиране, които да осигуряват връзки между хората и конкретните културни ценности чрез метода на интегрираната консервация и интегриране на развитието в природната, градската и историческата среда;
- насърчаване на опазването и социализирането на културните ценности и високото качество на средата като фактор на устойчиво развитие, икономически стимул и туристическа атракция за градовете и селата;
- обединяване на децентрализираните правомощия и функции на регионалните и местните равнища на управление с експертизата и финансовата децентрализация за постигане на високо качество и устойчивост на средата

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

Фигура 1 Оценка на културното напласяване в Р.България, Източник: Национална концепция на Р. България 2013-2025

10. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2013

Настоящата Стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България обхваща периода 2014-2030г. Тя систематизира визията, стратегическите цели, приоритетите, дейностите, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви схеми за развитие и управление на туристическите дейности.

Със Стратегията за устойчиво развитие на туризма в България ще се въведе система за мониторинг, наблюдение и контрол на изпълнението на заложените мерки с подробно разписани индикатори, отразяващи влиянието върху туристическия сектор, икономическото развитие и социалната среда, опазването на природните, културните и антропогенни ресурси.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ 2007-2013”

Визията на Стратегията е в тясна връзка с устойчивото развитие и опазване на културните и природни ценности и гласи: *България - добре позната и предпочитана целогодишна туристическа дестинация с ясно разпознаваема национална идентичност и съхранена култура и природа, заемаща водещо място сред петте топ-дестинации в Централна и Източна Европа.*

България има потенциал да развива тези специализирани видове туризъм в унисон с европейските тенденции за акцентирание върху уникалното и специфично културно и природно наследство с цел конкуриране с нарастващото пазарно присъствие на Азиатско-тихоокеанския регион.

11. Стратегически план за развитие на културния туризъм в България

Документът е разработен през периода 2007 – 2009 г. с финансовата подкрепа на италианското правителство. Практически документът представлява каталогизиране на културните ценности в България – а това са повече от 300 археологически обекта, равняващи се на 80% от археологическото наследство на страната, и съответно териториално маркетингово проучване.

Стратегическият план за развитие на културния туризъм в България обръща специално внимание на състоянието на инфраструктурата в страната. Съществуващите пътища, пристанища и летища се оценяват като неподходящи за логистичните и транспортни нужди на страната. Предлага се план за инвестиции за укрепване и модернизиране на инфраструктурата като общ проект за подобряване на туристическия продукт.

Съставна част на Стратегическия план за развитие на културния туризъм в България е стратегията за локалните системи. Тя трябва да допринесе за подчертаване на идентичността, специфичността и богатството на културните, историческите, археологическите и природни ресурси на България, да свърже ресурсите на една област в обща рамка и да ги превърне във фактор за усилване на туристическата атрактивност

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

и за икономическо развитие. В този смисъл територията на страната е разделена на 13 области, наречени ЛоКуС-и, всяка от тях със специфични културни ресурси.

Развитието на културния туризъм поражда на територията и привличане на:

- посетители;
- финансови ресурси;
- висококвалифицирани професионалисти;
- туристически фирми и създаване на бизнес възможности за предприятия от другите сектори на икономиката.

III. Анализ на културното наследство на община Попово

Община Попово е част от Североизточния район на планиране, като е разположена на 833 дка площ и е част от област Търговище. Общината разполага с богато културно наследство, като са декларирани само обекти на материалното културно наследство, но притежава нематериални свидетелства за човешко присъствие и дейност, с културна или научна стойност, които следва да бъдат опазени. Анализът на потенциала на Общината е разработен в съответствие с чл. 2, ал. 1 от Закона за културното наследство, гласящ „Културното наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност.“

III.1. Материално културно наследство

Материалното наследство може да бъде движимо и недвижимо. Класифицирането на недвижимите културни ценности става въз основа на научната и културна област, към която се отнасят.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

По смисъла на чл. 47 от Закона за културното наследство, археологически културни ценности са тези „материални следи за човешка дейност, неделими от средата, в която са създадени, които се идентифицират чрез археологически изследвания“. Археологическите ценности на територията на общината, както и на територията на цяла България, са многобройни, благодарение на напластяването на хилядолетни културни взаимодействия, в следствие на което за страната са отчетени над 16 000 обекта при площ от 111 000 кв.км. Община Попово разполага с 174 археологически културни ценности, разпределени по населените места, както следва:

- Априлово: 6
- Баба Тонка: 2
- Берковски: 2
- Бракница: 1
- Водица: 3
- Гагово : 4
- Глогинка: 1
- Горица: 2
- Долец: 6
- Долна Кабда: 2
- Дриново: 11
- Еленово: 1
- Заветно: 5
- Зараево: 12
- Захари Стояново: 7
- Звезда: 6
- Иванча: 2
- Кардам: 10
- Ковачевец: 10
- Козица: 1
- Конак: 2

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

- Ломци: 3
- Манастирица: 1
- Марчино: 2
- Медовина: 11
- Осиково: 9
- Паламарца: 5
- Помощица: 3
- Попово и кв. Невски и кв. Сеячи: : 9
- Посабина: 5
- Садина: 17
- Светлен: 4
- Славяново: 5
- Тръстика: 3
- Цар Асен: 1

Всички движими културни ценности при разработване, опазване и социализиране на археологическите находки, които не могат да бъдат запазени „in situ“ /от лат. „на място“/ се каталогизират и излагат в регионалните музеи. Тези от тях, които са в разрушен вид, съставляват малка част от автентична цялост на предмета, обезличени са в значителна степен, не притежават значима културна, научна или художествена стойност и могат да бъдат определени като масов материал, не подлежат на идентификация, но се включват в научно-спомагателния фонд на музеите при необходимост.

Основните обекти от праистория са могили, голяма част от които не разкопани, но в неясно състояние, заради недоброжелателни посегателства от страна на иманяри през годините. В землището на града има 3 известни селищни могили, девет тракийски надгробни могили.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

Освен тези останки от римската епоха, известно е „Ковачевското кале“ от късноримската епоха. То е разположено на 6 км на запад от град Попово, като е популяризирано от Карел Шкорпил. Той е българско-чешки археолог и музеен деец, който пристига в България след Освобождението, и заедно с двамата си братя има значителен принос в разкриването на обекти в България, от Древността до Османска власт, като най-значимото от тях е Плиска. Крепостта е ситуираната в равнинна местност и при пресечната точка на две речни корита. Местоположението и е позволявало да остава незабелязана от север и юг, а за да се достигне от изток и запад, трябва да се мине по речното корито на р. Чепаз дере. Крепостта е обхващала територия от 50 дка, като крепостната стена е с дебелина 3.2м. Съоръжението е било флангирано по четирите ъгъла с кръгли кули, докато останалите 17 кули тангират стената от външната и страна и имат U – образна форма. Повлияна от времето си, а и от факта че свързва Никополис Ад Иструм и Марцианополис, строителството на крепостта е съпътствано и с изграждане на съоръжения за достъп /мост над река Чепаз дере/ и система за водоснабдяване от глинени тръби.

Хронологията на разкопките и в наше време започват със спасителни разкопки, наложили се заради нейното засягане при изграждането на пътя Бяла – Попово. Разкриването на масивна постройка с тухлен под, предизвиква интерес и разкопките започват поетапно от североизточния и ъгъл. След откриването на две от кулите, заедно със Западната порта и Двукрилата порта, редовните археологически проучвания се оказват ползотворни и се продължават. При издирването на третата кула, водени от предположенията на Шкорпил, се откриват останките на три човешки скелета. До тук става ясен строителният подход, който е предприет. Кулите са от правилни каменни квадрати. Градежът отвътре е със спойка хоросан със счукана тухла за по-силен разтвор. Покривната конструкция е била дървена, а връзките и са подсилени с клинове, докато покривното покритие е от керемиди. Поетапно са разкрити останалите кули, а от 2001г. насам са направени подробни проучвания и на вътрешността на крепостта. Сградата е двуделна и с правоъгълна форма. Масивната и конструкция е от 70 см дебели каменни зидове, от малки квадрати. Покривната ѝ конструкция отново е дървена и покрита с

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

керемиди, докато подът е от трамбована пръст с жълто-кафяв цвят и глина с жълт цвят, което се предполага, че е и материалът, използван за характерния жълт хоросан с добавка от счукана тухла. Сградата е разрушена през IV век, а през V век към останките и се пристрояват жилищни помещения за обитателите на крепостта. Цялата крепост е опожарена по времето на император Теодосий. Тогава се построява и малък храм с богата орнаментна украса, за което съдим по намерените останки от корнизи, специално изработените за този обект тухли за облицовка. Намерената суперструкция е била с височина между 30 и 45 см., като към портика от изток се е достигало чрез преодоляване на стълбищно рамо с три стъпала, което съвпада и с котата на пода. За покривната конструкция няма сведение, както и за стилобат, но се от запазените фрагменти си личи, че тавана е бил касетиран.

Поетапното разкриване чрез разкопки и сондажи в отделните части на крепостта се откриват и липсващите елементи за изграждане на цялостна екстериорна визия. Кулите са били на 3 етажа с междуетажна дървена конструкция, подпряна на две точки чрез каменни пилони и фасадно решение от правилно обработени каменни блокове. Покривната конструкция също е дървена а покритието не е с обикновени керемиди, а с тегули. Те са плоска римска керемиди, като плоча с подвити краища, като в първоначалния си вариант се е правела от глина, в следствие от камък. Там, където са се пресичали тегулите на мястото на съвременните капаци, са слагали калиптер за затваряне на междината между две тегули.

Калето има три строителни периода, като огромният материал с нумизматична стойност доказва, че е имало живот преди и след Готската война, като най-късните открития за живот са от император Юстиниан или края на VI век.

Крепостта „Манастира“ се намира на малко над километър път от с. Априлово. Местността е със сложен терен, като крепостта следва хоризонталите на терена. Отново се наблюдава стратегия за защита, строителство до водоизточник – р. Черни Лом. От праисторията още се наблюдава тенденция за поява на населени места около водоеми, като техния дебит определя и големината на населеното място. Това е и причината

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

около днешна София да са намерени останките от над 40 населени места от древността, много на брой, но малки. Тук защитна функция е самото функционално решение на крепостта. Тя е разположена на северозападното плато, достъпът се осъществява от североизток. Тук е намерено светилище на Тракийския конник.

Момино кале или „Къс кале“ е най-близко разположената крепост до с. Бракница, посока югозапад и на брега на Голямата река. Мястото не е урбанизирано и е недоразработено за обект за посещение. Три метра дебела стена от рустифицирани блокове и пълнеж с ломени камъни и хоросан със счукана тухла, образуват крепостния зид, който е най-запазен в източната си част. Площта е елипсовидна, като следва теренните особености.

До с. Горица на по-малко от километър път в местността „Кале бурун“ е разположена късноантична крепост „Калето“. Ситуирана на възвишение над реката е достъпна само от изток, като градежът ѝ е бил от ломени камъни, споени с хоросан. Намерено е голямо количество битови керамика от предримската и късноантичната епоха. Площта на калето е огромна, тъй като е дълго 130 м, но ширината му варира между 30 и 50 м.

Буюк кале (Голямото кале) , намиращо се в с. Долец, върху висок скален рид на 1.6 км в югозападна посока. Намира се на 10 минути път от хълма „Тепето“, в акациева гора. Площта на крепостта е между 5 и 7 дка. Крепостната стена с дебелина малко над 2 m има овална форма, издължена в посока на долината на реката. Дължината и е около 200 м. Стената минава по ръба на височината. Суперструкцията на места минава над 1.2-1.5 м, където се вижда градеж от ломен камък с хоросан. Целта на нейното изграждане е да охранява пътя, който е минавал през долината, като входът ѝ е обособен от обратната страна на реката. Крепостта е обявена за паметник на културата в Държавен вестник, брой 70, от 31.08.1976 год. , тъй като е много ценна. Първият и културен пласт е датиран от халколита, но е била обект на иманярски набези и сега е в руинно състояние.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Обявена за паметник на културата в Държавен вестник, брой 70 от 31.08.1976 година и разкопана със съдействието на Исторически музей – Търговище в периода 1960 и 1961 год, крепостта „Хисарлъка“ е съществувала в периода V-VI век, като животът в нея е подновен по времето на Първото българско царство и е продължил и през Второто българско царство. Крепостната стена със зид с дебелина до 3м. огражда площ от 15- 20 декара, като въпреки неправилната ѝ форма и сегашната залесеност на терена, все още ясно си личат контурите, а по руините над нивото на терена си личи градежът от блокчета, а вътрешността е блокаж от ломени камъни и хоросан. Изградена е върху третия поред стръмен хълм „Хисарлъка”, от веригата хълмове, части от Преславската планина, на отстояние 1.8 км североизточно от селото. Освен откритите две кули с форма на петоъгълник, е открита и портата, която е с променена ширина през годините. След редовните археологически разкопки след действия на иманяри са открити и други сведения за крепостта – малка порта в дебелината на зида, за таен вход и евакуация.

„Ойнарджа кале“ е на 2.6 км югоизточно от с. Дриново. Крепостта е антична и късноантична и заема площ около 4-5 дка. Използвана за каменна кариера, суперструкцията е употребена повторно, като част от ломените камъни от нея се знае че е за турската тапия от Руско-турската освободителна война. Освен от сведения на очевидци, преди да бъде разграбена, други сведения за нея няма.

На 1.5 км югозападно от с. Заветно е разположена античната крепост в местността „Боаза”. На запад преминава река, а крепостта е разположен върху възвишение. По ръба на височината е преминавал зид от цепен камък, пясъчник. Крепостта е датирана от II в. Сл. X.

Късноантична крепост върху гребена на Орлес е археологическо наследство с местно значение и е разположена на два километра и половина западно от с. Захари Стояново, а на брега на река Коджахендес. Цялата крепост е била оградена със зид, по очертанието на възвишението, което е обусловило и тази и форма на полуелипса. Градежът е от ломени камъни, споени с хоросан, смесен със счукана тухла. На изток

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

стената е защитена от нападения от ров с дълбочина 5-6м и широчина 20м. От иманярските изкопи в центъра на крепостта личат основите на дълга сграда изградена, от тухли и ломени камъни, споени с бял хоросан със счукана тухла. Сградата е дълга около 20 м. Освен тази крепост от късната античност, в Захари Стояново има и укрепено селище, но подножието на крепостта, на което се личи, че е град с външна и вътрешна част, като входът на крепостта е от страната на селището. Намерено е случайно при провеждането на водопровод.

Освен тези, частично проучени до момента, има и много други, за които има само оскъдни сведения, а терените им отдавна за обрасли с растителност или са били обект на иманярски набези. Сред тях са:

- Антична крепост „Хисарлък кале“, намираща се в югоизточната част на височината „Сакар“ на най-високата точка „Метериз дюзу“ на 5.6 км югоизточно от село Кардам
- Антична крепост Кале Белю, с вече заличени руини, се намира на връх „Калакоч“, на 2.5 км североизточно от с. Ковачевец общ. Попово.
- Късноантична крепост „Доброселско кале“/„Ташла йол кале“ или „Крепостта на каменния път“ се намира на 3,5 км западно от с. Садина: разположено върху естествено възвишение е охранявало стар римски път.
- Късноантична крепост „Поляново кале“, м.„Поянолук“, 5 км.северно от с. Садина. Разположена върху клинообразно възвишение, на десния бряг на река Полянолук. Крепостната стена очертава форма на неправилен многоъгълник, с кула на юг в единия ъгъл.

Обект с огромен потенциал, но недоразработен, е тракийската надгробна могила до село Гагово. Тя е обект от национално значение. Тя е част от групов паметник – некропол, който се състои от две могили в землището на село Опака. Смята се, че е на местен гетски тракийски владетел, чиято не по-малко представителна резиденция се намирала в непосредствена близост. Гробница с подобно архитектурно-планово

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

решение от времето на траките не е известна досега от територията на днешна България. Наличието ѝ вероятно трябва да се свърже с местен, и за която няма информация. Подобно планово решение с две еднакви долепени една до друга гробни камери навежда на мисълта за извършено погребение на двама знатни тракийци, вероятно съвладетели.

Довършителните проучвания, целящи цялостно разкриване на архитектурата са завършени в края на месец юни 2010 г. Те продължават около месец и половина. Резултатите от тях са, че е установен голям вътрешен двор, ограден от каменен зид, около двата входа към гробното съоръжение. Затвореното пространство в него е около 40 кв. м. Освен това, напълно е отворен и т. нар. дромос – керпичен тунел, свързващ двете гробни камери с дължина пет метра и половина. Уникалният проход, дело на древните тракийски майстори, е напълно запазен.

Освен археологическите ценности, общината разполага и с обекти, подходящи за включване в маршрут за религиозен туризъм:

- Възрожденски православни храмове:
  - „Св.Арх. Михаил” – гр.Попово
  - „Св.Арх. Михаил” – с.Зараево
  - „Св.Троица” – с.Кардам
  - „Св.Арх. Михаил” – с.Ломци
  - „Св.Никола” – с.Паламарца
  - „Св.Троица” – с.Садина
  - „Св.Арх. Михаил”- с.Цар Асен
  - „Св.Арх. Михаил” - с.Конак

- Джамии:
  - С.Гагово
  - С.Долна Кабда - 2
  - С.Ломци

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

- Маршрутът може да се обвърже и с църкви, които не са паметници на културата:
- „Св. Димитър” – с. Априлово
- „Св. Рождество на Пресвета Богородица” – с.Баба Тонка
- „Св. Димитър” – с. Берковски
- „Св. Св. Арх. Михаил” – с. Бракница
- „Св. Георги” – с. Водица
- „Св. Параскева” – с. Гагово
- „Св. Димитър” – с. Глогинка
- „Св. Йоан Кръстител” – с. Горица
- „Св.Илия” – с.Долец
- „Св. Йоан Кръстител” – с. Дриново
- „Въведение Богородично” – с. Еленово
- „Св. св. Кирил и Методий” – с. Заветно
- „Св. Йоан Кръстител” - с. Захари Стояново
- „Успение на Пресвета Богородица” – с. Звезда
- „Св. Пророк Илия” - с. Иванча
- „Св. Арх. Михаил” - с. Ковачевец
- „Св.Мина” – с.Марчино
- „Св.Петка Българска” -кв.Невски
- „Св. Параскева” – с. Манастирица
- „Св. Арх. Михаил” - с. Медовина
- „Св. Димитър” – с. Осиково
- „Св. Арх. Михаил” – с. Помощица
- „Св. Иван Рилски” – с. Посабина
- „Св. Арх. Михаил” – с. Светлен
- „Успение Богородично” – гр. Попово
- „Св. Димитър” - кв. Сеячи на гр. Попово
- „Св. Иван Рилски” - с. Славяново
- „Св. Димитър” – с. Тръстика

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

Списък на обектите, културни ценности на територията на община Попово:

№	Обект	Вид	Категория
С. Априлово			
1	Историческо място, м. ”Керчана”, 1 км. северно	Исторически	Сведение
2	Лобно място, м. ”Керчан баир”, 2 км. северно	Исторически	Местно
3	Късноантична крепост, м. ”Манастира”, 1 км. южно	Археологически	Местно
4	Останки от крепост	Археологически	Местно
5	Кале, м. ”Керчана”	Археологически	Местно
С. Баба Тонка			
6	Къща на Йорданака Христова	Архитектурен	
7	Къща на Хубанов	Архитектурен	
8	Къща на Васил Петков	Архитектурен	
9	Къща на Никола Стоянов Тодоров	Архитектурен	
10	Къща на Тодор Петков	Архитектурен	
11	Къща на Марин Кънев	Архитектурен	
12	Къща на Тодор Василев	Архитектурен	
13	Къща на Коста Георгиев Боев	Архитектурен	
14	Къща на Георги Кумбалиев	Архитектурен	
15	Къща на Йордан Николов Генов	Архитектурен	
16	Къща на Йордан Николов Сталов	Архитектурен	
17	Къща на Петко Петров	Архитектурен	
18	Къща на Йордан Пеев	Архитектурен	
19	Къща на Лазар Стойков	Архитектурен	
20	Къща на Йордан Петков Василев	Архитектурен	
21	Къща на Илия Стефанов Пеев	Архитектурен	
22	Къща на Георги Йорданов	Архитектурен	
23	Къща на Георги Петров	Архитектурен	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

24	Къща на Петър Василев	Архитектурен	
25	Къща на Иван Цветков	Архитектурен	
26	Къща на Иван Станчев	Архитектурен	
27	Къща на Георги Гаврилов	Архитектурен	
28	Къща на Георги Петров Христов	Архитектурен	
29	Къща Илия Христов	Архитектурен	
30	Къща на Петко Дренски	Архитектурен	
С. Берковица			
31	Лобно място, центъра	Исторически	Сведение
32	Къща на Никола Димитров	Архитектурен	
33	Къща на Георги Топалов		
34	Къща на наследници на Митьо Георгиев		
35	Къща на Христо Симеонов		
36	Къща на Стева Димитрова		
37	Къща на Манол Йосифов		
38	Къща на Ангел Кръстев		
39	Къща на Цаньо Тодоров		
40	Къща на Иван Стоянов Иванов		
41	Продоволствена база на Поповската чета		
С. Бракница			
42	Антична крепост, м. ”Биюк дере”, 2,5 км. западно	Археологически	Местно
43	Къща на Недю Цонев	Архитектурен	
44	Къща на Къню Ганев		
45	Къща на поп Димитър Кънев		
46	Къща на Димитър Петров		
47	Къща на Димитър Илиев		
48	Къща на Цоньо Костадинов		
49	Къща на Христо Христов		
50	Къща на Ангел Нотев		

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

51	Къща на Иван Калчев		
52	Къща на Петко Симеонов		
53	Къща на Йордан Новаков		
54	Къща на Коста Стефанов		
55	Къща на Димитър Стефанов		
56	Къща на Руси Галата		
57	Къща на Тони Христов		
58	Къща на Слави Поликарев		
59	Къща на Атанас Петров		
60	Къща на Иван Петров		
61	Къща на Янка Друмева		
62	Къща на Недю Чекендов		
63	Къща на Иван Станев		
64	Къща на Пенчо Иванов		
65	Къща на Иван Николов		
С. Конак			
66	Лобно място, центъра	Исторически	Сведение
67	Църквата „Св.Арх.Михаил”	Художествен	
С. Ковачевец			
68	Античен некропол, м.”Чепез баир”, 1 км. северно	Археологически	Местно
69	Паметник-братска могила, 1600 м. източно	Исторически	Местно
70	Късноантична крепост,3 км. източно Късноантична крепост Ковачевско кале, до гр.Попово	Археологически	Местно
71	Антично селище, м.”Кале бельо”,2,5 км. източно	Археологически	Местно
72	Антично селище, м.”Юртлука”,1,5 км. северозападно	Археологически	Местно
73	Бункер -м.”Текенджик” 8 км. северозападно	Исторически	Сведение

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

74	Къща на Димка Николова	Архитектурен	
75	Къща на Слави Гутев	Архитектурен	
76	Гробна могила, м. ”Калакоч”	Археологически	Национално
77	Гробна могила, м. ”Мералъка”	Археологически	Национално
78	Гробни могили, м. ”Бурда”	Археологически	Национално
79	Бункер на Поповския партизански отряд, м. ”Щабаница”	Исторически	
С. Долец			
80	Тракийски некропол, 500 м. югозападно	Археологически	Местно
81	Късноантична крепост, 2,5 км. югозападно	Археологически	Местно
82	Къща на Евстати Димитров	Архитектурен	
83	Къща на Евстати Стойков	Архитектурен	
84	Къща на Пенчо	Архитектурен	
85	Лобно място, 200 м. северозападно	Исторически	Местно
86	Възпоменателна плоча на Арсо Овчаров	Исторически	
87	Кале и 5 малки могили	Археологически	
С. Долна каджа			
88	Късноантична и средновековна крепост, 2 км. югоизточно	Археологически	Местно
89	Останки от крепост, 1 км. югоизточно	Археологически	
С. Дриново			
90	Тракийско и късноримско селище, м. ”Акчаралтъ”, 700-800 м. източно	Археологически	Местно
91	Антична и късноантична крепост, 3 км. югоизточно	Археологически	Местно
92	Селищна могила, 2 км. югоизточно от селото	Археологически	Национално
С. Еленово			
93	Къща на Мома Стоева Недялкова	Архитектурен	
94	Къща на наследници на Йордан С. Драгостинов	Архитектурен	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

95	Къща на Кирил Д. Попвасилев	Архитектурен	
96	Къща на Йордан Йорданов Хъневски	Архитектурен	
С. Гагово			
97	Антично селище, м. Кършияка”, 5 км. югоизточно	Археологически	Местно
98	Антично и средновековно селище, 3 км. южно	Археологически	Местно
99	Късноантична крепост- Голямото кале, върху Здраевските височини, 4 км. северозападно	Археологически	Местно
100	Късноантична крепост- Малкото кале, върху Здраевските височини, 4,5 км. северозападно	Археологически	Местно
101	Лобно място, м. ”Курията”, 4 км. северно	Исторически	Сведение
102	Бункер, м. ”Сакара”, 5 км. североизточно	Исторически	Сведение
103	Историческо място, м. ”Гашлъ баир”, 2 км. северозападно	Исторически	Сведение
104	Историческо място, м. ”Буназ дере”, 500 м. западно	Исторически	Сведение
105	Тракийска куполна гробница, м. ”Смойлан пунар”	Археологически	
С. Глогинка			
106	Старо килийно училище	Архитектурен	
107	Къща на Димитър Янчев и Ат. Димов, основна партизанска база	Исторически	
108	Лобно място на Гочо Гочев	Исторически	
С. Горица			
109	Късноантична крепост, върху „Кале бурун”, 500 м. западно	Археологически	Местно
110	Къща на Марко Иванов	Архитектурен	
111	Къща на Минчо Иванов	Архитектурен	
112	Къща на Стефан Кринков	Архитектурен	
113	Къща на Йорданка Димитрова	Архитектурен	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

114	Римско селище, 500 м. – западно от селото	Археологически	
С. Иванча			
115	Къща на Славчо Никифоров	Архитектурен	
116	Къща на Павел Стойчев Андонов	Архитектурен	
117	Къща на Иван Василев	Архитектурен	
118	Къща на Неда Василева	Архитектурен	
119	Къща на Борис Стефанов	Архитектурен	
120	Къща на Величка Китанчева	Архитектурен	
121	Къща на Станчо Пейков	Архитектурен	
122	Къща на Величко Стефанов	Архитектурен	
123	Къща на Иван Василев	Архитектурен	
124	Къща на Белчо Славчев	Архитектурен	
125	Къща на Драган Маринов	Архитектурен	
126	Къща на Евтим Милушев	Архитектурен	
127	Къща на Минчо Бонев	Архитектурен	
128	Къща на Станчо Пенков	Архитектурен	
129	Къща на Иван Тодоров	Архитектурен	
130	Къща на Димитър Ганчев	Архитектурен	
131	Къща на наследници на Тодор Колев	Архитектурен	
132	Къща на Рачо Добрев	Архитектурен	
133	Къща на Иван Ангелов	Архитектурен	
С. Кардам			
134	Селище, м. „Бюлбюрдере“, 2 км. югозападно	Археологически	Сведение
135	Антично селище, м. „Бюлбюрдере“, 2 км. югозападно	Археологически	Местно
136	Антична крепост – Крепча кале, 5 км. югозападно	Археологически	Местно
137	Две надгробни могили, м. „Марин калък“	Археологически	Национално
138	Старо селище, м. „Марин калък“, 2,5 км. източно	Археологически	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

139	Надгробна могила, м. ”Кабакча”	Археологически	Национално
140	Джамията	Архитектурен	
141	Останки от сграда, м. ”Марин калък”, 500 м. южно	Археологически	
142	Къща на Димка Николова	Архитектурен	
143	Къща на Слави Гутев	Архитектурен	
144	Останки от крепост, м. ”Калето”, 3 км. източно	Археологически	
145	Гробна могила, м. ”Калокоч”	Археологически	
146	Гробна могила, м. ”Мералъка”	Археологически	
147	Гробни могили, м. ”Бурда”	Археологически	
148	Бункер на Поповския партизански отряд, лобно място на М. Томанов и Ив. Иванов, м. ”Щабаница”	Исторически	
149	Руско гробище	Исторически	
С. Манастирица			
150	Къща на Добри Велчев	Архитектурен	
151	Къща на Минчо Иванов	Архитектурен	
152	Къща на Недю Стоянов	Архитектурен	
153	Къща на Кольо Чаръкчиев/Къща на Виолетка Трайкова Чанакчиева - съгласно нотариален акт № 80/1990г./	Архитектурен	
154	Селищна могила, 2 км. южно от селото	Археологически	Национално
С. Марчино			
155	Къща на Кольо Димитров	Архитектурен	
156	Къща на Димитър Батев	Архитектурен	
157	Къща на Петър Иванов Ганев	Архитектурен	
158	Къща на Димо Стоянов	Архитектурен	
159	Къща на Господин Стоянов	Архитектурен	
160	Къща на Иван Симеонов	Архитектурен	
161	Къща на Димитър Стаменов	Архитектурен	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

162	Къща на Димитър Йорданов	Архитектурен	
С. Медовина			
163	Праисторическо селище, м. ”Рушана”, 2 км. южно	Археологически	Местно
164	Антично селище, м. ”Новите лозя”, 2,5 км. северно	Археологически	Местно
165	Антично селище, м. ”Букдън” 1 км. западно	Археологически	Местно
С. Осиковица			
166	Възпоменателен паметник, 400 м. южно	Исторически	Местно
167	Възпоменателен паметник, центъра	Исторически	Местно
168	Къща на Вельо Семов	Архитектурен	
169	Къща на Кольо Добрев	Архитектурен	
170	Къща на Рачо Добрев	Архитектурен	
171	Къща на Стойчо Цанев	Архитектурен	
172	Къща на Цаньо Генов Стоянов	Архитектурен	
173	Къща на Недялко Геров Недялков	Архитектурен	
174	Къща на Кольо Митев Геров	Архитектурен	
175	Селсъвет-старата сграда Къща на Кольо Рачев Събков	Архитектурен	
176	Къща на Дачо Данев	Архитектурен	
177	Къща на Семо Петров Семов	Архитектурен	
178	Къща на Минчо Колев	Архитектурен	
179	Къща на Минчо Петков Минчев	Архитектурен	
180	Къща на Вельо Стоев	Архитектурен	
181	Къща на Симеон Цанев	Архитектурен	
182	Къща на Васил Колев	Архитектурен	
183	Къща на Фатме Караосманова	Архитектурен	
184	Къща на Кольо Рачев	Архитектурен	
185	Къща на Пенчо Маринов	Архитектурен	
186	Къща на Стефан Лазаров	Архитектурен	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

187	Надгробна могила, 1,5 км.	Археологически	Национално
188	Надгробна могила, югоизточната част на селото	Археологически	
С. Паламарица			
189	Антично селище, м. „Казанджик“, 2 км. североизточно	Археологически	Сведение
190	Антично селище, м. „Крива“, 5 км. южно	Археологически	Местно
191	Антично селище, м. „Перназ дере“, 2 км. североизточно	Археологически	Сведение
192	Църква „Св. Димитър“	Художествен	
193	Църква „Св. Никола“ Четиринадесет броя надгробни камъни и релефна украса от църковния двор и старото гробище	Художествен	
194	Надгробни могили, м. „Четал дере“	Археологически	
195	Лагер на Поповския партизански отряд в гората	Исторически	
С. Помощица			
196	Къща на Бойка Колева	Архитектурен	
197	Къща на Маньо Стойков Манев	Архитектурен	
198	Къща на Тодор Нончев Цонев	Архитектурен	
199	Къща на Цоньо Цонев	Архитектурен	
200	Къща на Кольо Стоянов	Архитектурен	
201	Къща на Стефан Ангелов Михов	Архитектурен	
202	Къща на Цаню Стоянов Цанев	Архитектурен	
Гр. Попово			
203	Надгробен паметник в двора на църквата „Св. Арх. Михаил“	Исторически	Местно
204	Възпоменателен паметник в двора на църквата „Св. Арх. Михаил“	Исторически	Местно
205	Възпоменателен паметник, 200 м. северно	Исторически	Местно

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

206	Средновековно селище, 3 км. западно	Археологически.	Местно
207	Родната къща на Мара Тасева, ул.”Мара Тасева” №20	Исторически	Сведение
208	Жилищно-търговска сграда на братя Иванови, ул.”Г.Димитров” № 70	Паметник на културата	
209	Сградата на бившето околийско управление на полицията ул.”Г.Димитров” № 110	Паметник на културата	
210	Училище „Паисий Хилендарски” ул.”Отец Паисий”	Паметник на културата	
211	Сградата на гимназията /сега музей/	Паметник на културата	
212	Сградата на Общинското управление	Паметник на културата	
213	Сграда на Гранд-хотел ул.”Г.Димитров” № 86	Паметник на културата	
214	Къща на Паламаркови	Паметник на културата	
215	Училище „Кирил и Методий”	Паметник на културата	
216	Жилищна сграда на Бончо Ганчев ул.”Гоце Делчев”№5	Паметник на културата	
217	Жилищно-търговски сгради	Групов паметник на културата	
218	Общински дюкяни	Групов паметник на културата	
219	Къща на Петър Лазаров	Исторически	
220	Братска могила на въстаници от 1923 г.	Исторически	
221	Братска могила на загинали руски войници 1877 г.-1878 г.	Исторически	
222	Късноантична крепост,3 км. източно	Археологически	Местно

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

	Късноантична крепост Ковачевско кале, до гр.Попово		
С. Посабина			
223	Възпоменателен паметник в гробищата	Исторически	Местно
224	Паметник-братска могила, западно от селото	Исторически	Местно
225	Църква „Св.Иван Рилски“	Художествен	
226	Мраморен руски паметник, 200 м. северозападно-балък сърт	Исторически	
С. Садина			
227	Антична крепост, м.„Поянолук“,5 км.северно	Археологически	Местно
228	Антично селище,м.„Вехтите лозя“, 700 м. източно	Археологически	Сведение
229	Антично градище,3 км. южно	Археологически	Местно
230	Античен некропол, м.„Корудюзю“,2,5 км. южно	Археологически	Местно
231	Тракийски и римско селище,м.„Низина“, 2 км. югозападно	Археологически	Местно
232	Паметник –братска могила,м.„Баалък сърт“	Исторически	Местно
233	Къща на Иван Маринов Иванов	Исторически	
234	Църква „Св.Троица“	Художествен	II гр.
235	Останки от крепост, м.„Добрино село“,3,5 км. западно	Археологически	
236	Надгробна могила, м.„Градище“	Археологически	Национално
237	Старо селище, м.„Добрево село“	Археологически	
238	Гробница,м.„Трапник“	Археологически	
С. Сеячи			
239	Селище ,м.„Коджа дере“,1,5 км. северно	Археологически.	Сведение

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

240	Историческо място „м.”Ялътa”, 3 км. западно	Исторически	Сведение
241	Селищна могила югозападно от селото	Археологически	Национално
С. Цар Асен			
242	Къща на Тодор Чакърров	Архитектурен	
243	Къща на Христо Панев Узунов	Архитектурен	
244	Къща на Петър Александров	Архитектурен	
245	Църква „Св.Арх.Михаил”	Художествен	
246	Надгробна могила,500м. югозападно от селото	Археологически	Национално
247	Надгробна могила, 4 км. северно от селото	Археологически	Национално
С. Славяново			
248	Антично селище, м.”Куруарсъ”, 2 км. североизточно	Археологически	Местно
249	Лобно място,1 км. западно	Исторически	Местно
250	Бункер в м.”Кюмерджи гьол”, 4 км. югозападно	Исторически	Сведение
251	Къща на Иван Тотев	Архитектурен	
252	Къща на баба Рада Пенчева	Архитектурен	
253	Къща на наследници на Иван Ненков	Архитектурен	
С. Светлен			
254	Възпоменателен паметник,м.”Корията”, 500м. западно	Исторически	Местно
255	Историческо място в м.”Капитан гроб”, 3 км. северно	Исторически	Сведение
256	Селищна могила в селото	Археологически	Национално
257	м.”Керчане”-Поповската чета зимувала през 1944г.	Исторически	
С. Тръстика			
258	Антично селище, м.”Каяджик”,3,5 км.източно	Археологически	Местно
С. Водица			

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

259	Праисторическо и антично селище, могилата „Ченгенеюлу“, 1 км. югозападно	Археологически	Местно
260	Антично селище, м. „Нивиците“, 500 м. южно	Археологически	Местно
261	Паметник – братска могила, в двора на църквата „Св. Георги“	Исторически	Местно
262	Църква „Св. Георги“	Художествен	
263	Къща на Христо Краев	Архитектурен	
264	Селищна могила, м. „Древеник“	Археологически	Национално
265	Бункер, м. „Бучин дол“, 6 км. югоизточно	Исторически	Сведение
С. Зараево			
266	Антично селище, м. „Акпунар“, 1,5 км. източно	Археологически	Сведение
267	Антично селище, м. „Асмалък“, 3 км. южно	Археологически	Местно
268	Късноантична крепост, м. „Коджа кале“, 3 км. северно	Археологически	Местно
269	Надгробен паметник, двора на църквата „Св. Арх. Михаил“	Исторически	Местно
270	Възпоменателен паметник, 500 м. северно	Исторически	Местно
271	Лобно място в м. „Могилите“, 5 км. южно	Исторически	Местно
272	Църква „Св. Арх. Михаил“	Художествен	II гр.
273	3 надгробни могили, м. „Октомврийска революция“	Археологически	
274	Чешма на комуната, м. „Карапетлик“	Исторически	
275	Лобно място на Златю Стоянов-1923 г.	Исторически	
276	Лагер на Поповския партизански лагер, м. „Сакара“	Исторически	
С. Заветно			
277	Селищна могила, 1,5 км. югозападно	Археологически	Национално
278	Селищна могила, м. „Рачалък“, 1 км. южно от селото	Археологически	Национално

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

279	Могилен некропол-2 могили, м. „Даръ баир“, 1 км. западно от селото	Археологически	Национално
280	Могилен некропол-3 могили, 1,5 км. югоизточно от селото	Археологически	Национално
281	Къща на Димитър Райчев	Архитектурен	
282	Къща на Трендафил Андонов	Архитектурен	
283	Къща на Иван Чанков	Архитектурен	
284	Къща на Стефан Илиев	Архитектурен	
285	Къща на Киро Димитров	Архитектурен	
286	Къща на Михаил Делчев	Архитектурен	
287	Къща на Ангел Апостолов	Архитектурен	
288	Къща на Атанас Тодоров	Архитектурен	
289	Къща на Стайка Илиева	Архитектурен	
290	Къща на Стайко Стайков	Архитектурен	
291	Къща на Атанас Марчев	Архитектурен	
292	Къща на Георги Стоянов Атанасов	Архитектурен	
293	Къща на Георги Петков Марчев	Архитектурен	
294	Къща на Димитър Николов Димитров	Архитектурен	
295	Къща на Сали Хасанов	Архитектурен	
296	Къща на Чанко Грудев	Архитектурен	
297	Къща на Стайко Илиев	Архитектурен	
298	Къща на Стамат Григоров	Архитектурен	
299	Къща на Мехмед Ибрямов	Архитектурен	
С. Захари Стояново			
300	Антично селище, м. „Кокарджа“ в селото западно	Археологически	Местно
301	Тракийско и антично селище, м. „Дик Тарла“, 1 км. западно	Археологически	Местно
302	Тракийски некропол, 500 м. западно	Археологически	Местно
303	Некропол, м. „АкчаАщлък“, 700-800 м. южно	Археологически	Местно

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

304	Тракийско и римско селище, м. ”Коджа Бурун и Кованлък”, 700м.-800м.южно	Археологически	Местно
305	Късноантична крепост върху гребена на Орлес, 2,5 км. западно	Археологически	Местно
С. Звезда			
306	Къща на Кольо Иванов Тодоров	Архитектурен	
307	Къща на Николай Любенов	Архитектурен	
308	Къща на Петко Боев	Архитектурен	
309	Къща на Недьо Боев	Архитектурен	
310	Къща на Димитър Радков	Архитектурен	
311	Къща на Фекир Исухов	Архитектурен	
312	Къща на Иван Димов	Архитектурен	
313	Къща на Димитър Станчев	Архитектурен	
314	Къща на Върбан Иванов	Архитектурен	
315	Къща на Петър Якимов	Архитектурен	
316	Къща на Христо Йорданов	Архитектурен	
317	Къща на Енчо Иванов	Архитектурен	
318	Къща на Добра Атанасова	Архитектурен	
319	Къща на Сали Мехмедов	Архитектурен	
320	Къща на Елена Василева	Архитектурен	
321	Къща на Илия Илиев	Архитектурен	
322	Къща на Стефка Колева	Архитектурен	
323	Къща на Илия Йорданов	Архитектурен	
324	Къща на Гено Иванов	Архитектурен	
325	Къща на Георги Велчев	Архитектурен	
326	Могилата между стопанския двор на ТКЗС и учебно-опитно поле	Археологически	Национално

III.2. Нематериалното културно наследство

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

По чл. 42 от Закона за културното наследство под нематериално културно наследство се разбира:

1. устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство;
2. художествено-изпълнителско изкуство;
3. социални обичаи, обреди и празненства;
4. знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената;
5. знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

В Поповския край, в рамките на сравнително малка територия, живее разнообразно по своята етнографска и етническа принадлежност население. В Поповско съжителстват три етноса – българи, турци и роми и няколко български етнографски групи. Старото местно българско население принадлежи към етнографската група – полянци. Част от тях са капанците и хърцоите. От стари българи се състои и населението на село Конак, което представя най-западната част на преславско-шуменската група от местно население. Преселници са балканджиите, населяващи главно западната и източна част на района, тракийците, живеещи южно от Попово, и шопите, които са най-малобройната етнографска група в Поповско.

Капанските традиции са най-важното нематериално културно наследство, с което разполага общината, и което може да се включи в регистър на нематериалното културно наследство по ред, определен с наредба на министъра на културата, като активно участие вземе Регионалният център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на Юнеско.

III.3. Инфраструктура за опазване на културното наследство на територията на община Попово

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Въпреки проблемите при опазване, реставрация и социализация на културното наследство в национален мащаб, община Попово е запазила своето наследство в задоволително състояние, базирайки се на проведеното анкетното проучване. На територията на общината функционират следните институции, обвързани с проблематиката за опазване:

▪ **Общински исторически музей**

Музеят е създаден като музейна сбирка към читалището през 1927 г. От 1991 г. е Исторически музей, който разполага със съвременна експозиция. Изложени са предмети на отделите Археология, Етнография, Селището в периода XV–XIX век, Градът в ново и най-ново време и Изобразително изкуство.

Богатите му фондове съхраняват колекции от праисторическа култова пластика, малка римска бронзова пластика, мраморни оброчни релефи, възрожденски икони, реликви от стария градски бит, както и предмети, свързани със стопанския, политически, просветен и културен живот в града, творби на изявени български художници и на местни автори. В отделна сграда (къщата на Мара Тасева) е уредена етнографска експозиция „Бит и култура на селското и малоимотно градско население от края на 19-то до средата на 20-то столетие“. Художественият отдел на музея е разположен в отделна сграда като обособена Художествена галерия. Съхранява над 1000 творби на известни български майстори както и на местни творци.

▪ **Етнографски музей Попово**

Уреден е в самостоятелна къща, строена в началото на XX век. Къщата малка, без никакви архитектурни достойнства, но и рязко отличаваща се от типичната селска къща, тя е по-близо до градската архитектура. Затова и в нея е уредена експозиция за прехода от селото към града, характерен за населението на Попово в края на XIX и началото на XX век.

▪ **НЧ “Свети Св. Кирил и Методий - 1882” - гр. Попово. Учредено през 1882 г.**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Председател: Георги Петров Георгиев и секретар: Росица Любомирова Христова, тел. 0608 / 4-26-62.

E-mail: hristova_popovo@abv.bg

Клубове: Детска музикална школа; Рекламно-информационен център; Фолклорен танцов ансамбъл „Северняци”; Група за народни песни „Извор”; Кръжок по изобразително изкуство; Кръжок по приложно изкуство; Камерна формация; Детска вокална група; Състав за мажоретни и съвременни танци; Киноклуб "Иван Братанов";

▪ **НЧ “Иван Братанов - 1898” - с. Кардам**

Учредено през 1905 г., Председател: Красимир Николов Масълски и секретар: Румянка Пенчева Радева, тел. 0898 / 992 138.

Клубове: Певческа вокална група; Клуб на жената.

▪ **НЧ “Искра - 1893” – с. Паламарца**

Учредено през 1893 г., Председател: Дочка Антонова Дочева и секретар: Юлияна Петрова, тел. 0884 / 342548.

Клубове: Група за изворен фолклор „Капанци”, Танцов състав „Капанци”, Детски танцов състав „Капанче”, Певческа група „Кайнакларски ритми”, Мъжка певческа група, Дует „Христови”, индивидуални изпълнители на песни, хумор и др.

▪ **НЧ “Арсо Овчаров - 1904” – с. Долец**

Учредено през 1904 г., Председател: Стоянка Николова Найденова и Секретар: Милка Станоева Давидкова, тел. 060383 / 344.

Клубове: Женска певческа група; Състав за художествено слово; Клуб на жената.

▪ **НЧ “Съединение - 1889” - с. Садина**

Учредено през 1889 г., Председател: Илка Банева Дечева и секретар: Йордан Игнатов Йорданов, тел. 0876 / 311530, E-mail: chitalishte_sadina@meil.bg.

Клубове: Капански ансамбъл за автентичен фолклор; Група за обработени народни песни; Детски танцов състав.

▪ **НЧ “Просвета - 1894” – с. Водица.**

Учредено през 1904 г., Председател: Драгомир Грозданов Славчев и секретар: Каталина Димитрова Петрова, тел. 0885 / 998191, E-mail: chitaliste_vodica@abv.bg

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Клубове: Певческа група „Българка”; Детска вокална група ; Клуб приятели на изкуствата.

▪ **НЧ “В. М. Гаршин - 1902” - с. Светлен.**

Учредено през 1902 г., Председател: Петя Великова Златилова и секретар: Станка Денчева Андонова, тел. 0896/703408., Е-mail: garchin@abv.bg

Клубове: Група за автентичен фолклор; Детски състав за народни танци „Беломорче”

▪ **НЧ “Иван Иванов - 1891” - с. Медовина.**

Учредено през 1891 г., Председател: Донка Петрова Трифонова и секретар: Йорданка Недкова Николова, тел. 0899/456235, Е-mail: iordanka_nikolova_62@abv.bg

Клубове: Певческа група; Кръжок по художествено слово; Кръжок по приложно изкуство.

▪ **НЧ “Люба Велич - 1905” - с. Славяново.**

Учредено през 1905 г., Председател Димитринка Минчева Митева – и секретар – Мелиха Асанова Мехмедова, тел. 0884 / 726524

Клубове: Певческа група за обработен фолклор; Група за стари градски песни; Кръжок по художествено слово.

▪ **НЧ “Пробуда - 1928”- с. Ломци.**

Учредено през 1928 г., Председател – Гинка Иванова Огнянова и секретар – Даниела Ангелова Дечева, тел. 0884 / 726321.

Клубове: Певческа група; Кръжок по художествено слово.

▪ **НЧ “Светлина - 1905” - с. Гагово.**

Учредено през 1905 г., Председател – Пенка Пейчева Великова и секретар – Наталия Димитрова Николова, тел. 0897 / 943 197, Е-mail: natalia1224@abv.bg

Клубове: Певческа група; Танцов състав „Бисер”.

▪ **НЧ “Христо Ботев - 1899” - с. Зараево.**

Учредено през 1899 г., Председател: Йордан Манолов Йорданов и секретар: Пламена Колева Ангелова, тел. 0889 / 942 560.

Клубове: Школа по изобразително изкуство; Кръжок по художествено слово; Състав за модерни танци “Магия”.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

▪ **НЧ “Познай себе си - 1893” - с. Ковачевец.**

Учредено през 1893 г., Председател: Николай Димитров Николаев и секретар: Иванка Петрова Лазарова, тел. 0884 / 623745..

Клубове: Кръжок по художествено слово; Танцов състав за фолклорни танци; Певческа група.

▪ **НЧ “Развитие - 1905” - с. Дриново.**

Учредено през 1905 г., Председател: Игнат Ангелов Игнатов и секретар: Дамянка Иванова Атанасова.

Клубове: Женски певчески групи – за помашки фолклор и шопски песни.

▪ **НЧ “Христо Смирненски - 1903” - с. Априлово.**

Учредено през 1903 г., Председател: Иван Стоянов Стефанов и секретар: Леман Зейнунова Мюмюнова, тел. 0887 / 408572, E-mail: Leman1975@abv.bg.

Клубове: Кръжок “Сръчко” – рисуване, апликиране; Клуб по художествено слово „Всичко знам”; „Клуб на жената”; Танцов състав "Дъга".

▪ **НЧ “Възпитател - 1920” - с. Цар Асен.**

Учредено през 1920 г., Председател: Румяна Иванова и секретар: Ангелина Атанасова Драганова, тел. 0888 / 086 458.

Клубове: Женска певческа група.

▪ **НЧ “Св. св. Кирил и Методий - 1927” - с. Захари Стояново.**

Учредено през 1927 г., Председател: Иван Банев Иванов и секретар: Сейде Мехмед Хасан, тел. 0878 / 629168.

▪ **НЧ “Постоянство - 1901” - с. Еленово.**

Председател: Пенка Петрова Йорданова и секретар: Пенка Ангелова Стефанова, тел. 0876 / 719724

▪ **НЧ “Христо Ботев - 1923” - с. Осиково.**

Председател: Донка Генева Цанева

Клубове: Клуб на жената; Клуб на пенсионера.

▪ **НЧ “Възраждане - 1924”- кв. Невски (Попово).**

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Учредено през 1924 г., Председател: Нели Йорданова Ботева и секретар: Елена Алексиева Георгиева, тел. 0608 / 4 22 06.

Клубове: Студио за класически и съвременни танци; Певческа група.

▪ **НЧ “Съзнание - 1907” - кв. Сеячи (Попово)**

Учредено през 1907 г., Председател: Петранка Добрева Габровска и секретар: Бонка Димитрова Грозева, тел.0884920843.

Клубове: Вокално трио „Агра”; Дует „Антола”; Певческа група „Антола”; Певческа група „Здравец”; Фолклорна автентична група „Извор” за традиции, обичаи и занаяти; Клуб за деца и младежи „Талант”.

▪ **НЧ “Самообразование - 1927” - с. Посабина**

Председател: Надежда Пейкова Давидкова и секретар: Дарина Веселинова Тинева, тел. 0889 / 465 449.

Клубове: Певческа група „Нашенки”; Клуб на жената; Кръжок по художествено слово.

▪ **НЧ “Надежда - 1927” - с. Долна Кабда**

Председател: Леман Исметова Кадирова и секретар: Пакизе Мехмедова Салиева, тел. 060377 / 287

Клубове: Клуб на жената.

▪ **НЧ “Просвета - 1911” - с. Тръстика.**

Председател: Донка Николова Механджиева, тел. 0897 / 058203

Клубове: Клуб на жената; Клуб на пенсионера.

▪ **НЧ “Св. Климент Охридски - 1904” - с. Бракница.**

Председател: Стоянка Николова Христова, тел. 0886 / 540705

▪ **НЧ “Светлина - 1925” - с. Глогинка.**

Учредено през 1926 г., Председател: Шукрие Мехмедова Велиева и секретар: Ренгинар Кямилова Дурмушева, тел. 0897 / 737150

Клубове: Детска танцов състав.

▪ **НЧ “Просвета - 1938” - с. Звезда.**

Учредено през 1938 г., Председател: Нели Павлова Николаева; тел. 0898 / 200861

▪ **НЧ “Отец Пайсий - 1925” - с. Козица.**

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013“**

Учредено през 1925 г., Председател: Хасан Мустафа Хайрола , тел. 0878 / 675873.

- **НЧ „Просвета - 2003” - с. Иванча.**

Председател: Марияна Иванова Събева ; тел. 0887 / 949232;

- **НЧ „Виделина - 1963” - с. Конак.**

Председател: Таня Цвяткова Димитрова; 0878 / 675846

Клубове: Клуб на жената; Клуб на пенсионера.

- **НЧ „Иван Стоянов - 1927”- с. Берковски.**

Председател: Мариан Атанасов Стоянов, тел. 0878 / 675856.

- **НЧ „Светлина - 1929”- с. Марчино.**

Председател: Лилияна Борисова Грозева, тел. 060377 / 325 и 0879 / 467578

- **НЧ „Св. св. Кирил и Методий - 1956-с. Помощица”- с. Помощица.**

Председател: Илия Обрешков Илиев, тел.0878 / 675 855 и 0877 / 592 571.

- **Читалищни библиотеки**

Във повечето от читалищата има библиотечен фонд, който е амортизиран и не разполага с нова и съвременна литература.

- **Дирекция „Образование и култура“ към Община Попово и звено „Дом на културата“**
- **Места инициативна група – Попово:**

Един от приоритетите на МИГ Попово е „Възстановяване и опазване на културно-историческото наследство на територията на МИГ Попово“

III.4. Програми и проекти в сферата на културното наследство

Община Попово е реализирала и е в процес на реализация на няколко проекта в областта на културното наследство:

- **Комплексен център за култура, художествени занаяти, търговия и туризъм град Попово по «Красива България» (извършване на ремонт на конструкцията на Доходното здание);**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

- Интегрирано подобряване на културната инфраструктура в община Попово за осигуряване на равен достъп и социално включване по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013. (Извършване на основен ремонт, мерки за енергийна ефективност и доставяне на оборудване на следните културни институции в община Попово: НЧ “Св.Св. Кирил и Методий” град Попово; “Дом на културата” град Попово; НЧ квартал Невски; НЧ село Кардам; НЧ село Медовина; НЧ село Садина; НЧ село Водица; НЧ село Марчино);
- Интегрирано развитие на регионален иновационен туристически продукт, основано на наследството “Да изживеем многообразието на етничността в Лудогорието“ по програма ФАР на МРРБ. Преустрояване и реконструкция на капанска къща в село Садина, в Архитектурно-етнографския капански комплекс;
- Проект „Обособяване на късноантична крепост „Ковачевско кале” като атрактивен туристически комплекс” по Оперативна програма “Регионално развитие 2007-2013”. (извършени дейности за изграждане на инфраструктура - пътища, паркинг, подходи, художествено осветление, атракции на открито, озеленяване и др., както довършване на консервационните работи по крепостта и благоустрояване на терена.);

В новия проект на ОПР за 2014 -2020г. в Специфична цел 1, мярка 6.1.1. е предвидено подобряване на инфраструктурата, довеждаща до природното и културното наследство, като това ще повиши тяхната достъпност и възможности за социализация. Мярка 6.2.1. към специфична цел 2, също предвижда укрепване на селските общности като уникален социален и културен актив чрез подобряване на основната техническа инфраструктура и възстановяване на сгради с архитектурно и историческо значение в селата за подобряване на селската среда и качеството на живот на местното население. Други мерки , касаещи бъдещето развитие на Общината в направление културен туризъм са мярка Мярка 6.2.2. Създаване и развитие на вторични опорни центрове в селския район и Мярка 6.3.2. Насърчаване диверсификацията на икономическите дейности. Стратегическа цел 2: „Съхраняване на природното и културното наследство и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ 2007-2013”

укрепване на местната идентичност, повишаване равнището на заетост и осигуряване на по-високо качество на живот на местното население” е пряко насочена към развитието на КН.

IV. Визия

Припознаването на многообразието и промотирането на културното наследство, като интердисциплинарен мост между различните културите, довежда до развитието на по-демократичен диалог между общността, заздравява връзките и интеграцията на етносите. Насърчаването и познанието за идентичност на наследството ще доведе до развитие на иновативни модели за интегриране на културното наследство в съвременната градска тъкан и ще подсили връзката между хората и самото наследство, както и ще позволи на общността да се обедини зад историите, вплътени в самите културни ценности.

За да запазим физически културното наследство, следва методите и политиките за неговото опазване да станат приоритет както на местната власт, така и на гражданите на община Попово. Опазването се нуждае от непрекъсната поддръжка и опит в прилагането, като само тогава то може да стане полезен, ценен елемент за икономически растеж. Опазването на наследството трябва да е в унисон с разнообразните туристически потенциали и възможности за развитие на туризъм, като се акцентира на отделни културни и природни обекти.

В стратегията за опазване на културното наследство са заложили редица мерки, така че културно-исторически туристически обекти да станат притегателна туристическа дестинация и стабилен източник на заетост и доходи на населението.

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

V. Стратегически цели

Основната стратегическа цел на община Попово за периода от 2014 до 2020г. е : **опазване, социализация и адаптация на културното наследство, с цел икономическо развитие и социално равновесие.**

V. 1. Приоритети, цели и мерки

С цел да опазим и съхраним културното наследство, както и да изградим среда за неговото бъдещо развитие и запазване в максимално автентичен вид, са формулирани следните приоритети:

Приоритет 1. Опазване и социализиране на културното наследство, като фактор за икономически растеж

Специфична цел 1.1. Реставриране, обновяване и опазване на културните ценности

- Проучване, консервация и социализация на тракийска надгробна могила при с. Гагово
- Проучване, консервация, реставрация на архитектурни, исторически и художествени КЦ с местно значение
- Проучване на тракийските могили в общината

Специфична цел 1.2. Опазване нематериалното културно наследство и разкриване на неговия потенциал за устойчиво регионално развитие

- Създаване на условия за представяне и популяризиране на капанските традиции

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

Приоритет 2. Опазване на културното наследство и неговото многообразие
чрез изграждане на диалог между Община Попово и заинтересовани страни:

Специфична цел 2.1. Партньорство с общини и областни администрации за въвеждане на съвременни модели за опазване и управление на културното наследство

- *Обмен на добри практики с общини и области, утвърдени културни дестинации*
- *Участие в значими международни събития и инициативи*

Специфична цел 2.2. Създаване на активен диалог между община Попово и управленския орган

- *Актуализиране на списъците с КЦ, със съдействието на НИИКН*
- *Подкрепа при техническата помощ за кандидатстване по европейски и др. програми и проекти за финансиране на културното наследство.*

Приоритет 3. Създаване на условия за развитие на културната индустрия:

Специфична цел 3.1. Създаване на условия за разпространение и достъп до КН

- *Изграждане на инфраструктура до обекти на културното наследство*

Специфична цел 3.2. Усъвършенстване на музея като основен обект в опазването на движими културни ценности

- *Обособяване на нови изложбени площи*
- *Цифровизация на експонатите от фондохранилището*

Специфична цел 3.3. Популяризация на културните ценности

- *Създаването на културни маршрути и включването им в туристически пътеки*

**ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2013”**

- *Организиране на информационни кампании с цел повишаване на туристопотока*
- *Поставяне на информационни табели на КЦ*

Приоритет 4. Образование в областта на културата:

Специфична цел 4.1. Подкрепа, стимулиране и популяризиране на КЦ сред подрастващото поколение

- *Организиране на детски кръжоци и дни за най-малките в музея*

V. 2. Индикатори за наблюдение

За да се отчете степента на постигане на заложените цели и приоритети на Стратегия за опазване на културното наследство 2014-2020г. е необходимо да се използват индикатори за резултат. Индикаторите обхващат както физически характеристики (параметри), така и финансови по отношение реализацията на поставените цели и приоритети, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за резултат са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и целите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

V. 3. Източници на финансиране

Община Попово е сравнително малка община и за да реализира успешно всички заложените цели и мерки е необходимо да използва, както собствени, така и привлечени средства.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ 2007-2013”

За реализиране на проектите може да се използват следните източници на финансиране:

- Държавен бюджет
- Общински бюджет
- Оперативни програми
- Други източници, споменати в ЗРРК
- Алтернативни източници – арт фондове и т.н.
- Средства от дарения и спонсорство
- Средства от чуждестранни фондации и донори
- Европейски програми
- Програми на ЮНЕСКО

V. 4.Срокове за изпълнение

Изпълнението на Общинската стратегия ще се осъществи за период от 7 (седем) години от 2014 до 2020 година. Ежегодно ще се изготвят планове за реализация на програмата, където ще се вземе под внимание финансовото осигуряване и тежест на програмата върху общинския бюджет, разписани в Приложение 1: Програма за Реализация на стратегията, както във времето така и по отношение на различните източници на финансиране на програмата и възможност за нейното реално изпълнение.

През всичките години на програмата текущо ще се изпълняват дейностите по събирането, обработването и анализ на информацията за състоянието и енергопотреблението на всички общински обекти. Тези дейности са важна основа за мониторинг на резултатите, актуализирането на общинската програма, както и за отчитането на резултатите от изпълнението на програмата.

Реализация на Стратегия за опазване на културното наследство на община Попово за периода 2014 – 2020 г.

№	Наименование	Индикатори за резултати	Източник на финансиране	Индикативна стойност (в хил. лв.)	Време за реализация						
					2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ОБЩО СУМА				22 962							
Приоритет 1. Опазване и социализиране на културното наследство, като фактор за икономически растеж					Сума:			14 672			
Специфична цел 1.1. Реставриране, обновяване и опазване на културните ценности					Сума:			11 600			
Мерки					Сума:			11 600			
1	Проучване, консервация и социализация на тракийска надгробна могила при с. Гагово	1 проучена, реставрирана и социализирана КЦ	общински бюджет / външен източник	5000							
2	Проучване, консервация, реставрация на архитектурни, исторически и художествени КЦ с местно значение	10 проучени, консервирани и реставрирани КЦ	общински бюджет / външен източник	6000							
3	Проучване на тракийските могили в общината	3 археологически проучвания	общински бюджет / външен източник	600							
Специфична цел 1.2. Опазване нематериалното културно наследство и разкриване на неговия потенциал за устойчиво регионално развитие					Сума:			3 000			
Мерки					Сума:			3 000			
4	Създаване на условия за представяне и популяризиране на капанските традиции	1 музей с мултифункционална зала	общински бюджет / външен източник	3000							
Приоритет 2. Опазване на културното наследство и неговото многообразие чрез изграждане на диалог между Община Попово и заинтересовани страни					Сума:			72			
Специфична цел 2.1.Партньорство с общини и областни администрации за въвеждане на съвременни модели за опазване и управление на културното наследство					Сума:			21			
Мерки					Сума:			21			
5	Обмен на добри практики с общини и области, утвърдени културни дестинации	7 проведени обмена на добри практики	общински бюджет / външен източник	7							

6	Участие в значими международни събития и инициативи	7 изяви на поповски трупци, представящи нематериалното наследство на общината		14								
Специфична цел 2.2. Създаване на активен диалог между община Попово и управленския орган					Сума:			51				
Мерки					Сума:			50				
5	Актуализиране на списъците с КЦ, със съдействието на НИНКН	1 актуализиран списък	общински бюджет / външен източник	1								
4	Подкрепа при техническата помощ за кандидатстване по европейски и др. програми и проекти за финансиране на културното наследство.	5 изготвени апликационни форми и технически проекта	общински бюджет / външен източник	50								
Приоритет 3. Създаване на условия за развитие на културната индустрия					Сума:			8 158				
Специфична цел 3.1. Създаване на условия за разпространение и достъп до КН					Сума:			5 000				
Мерки					Сума:			5 000				
5	Изграждане на инфраструктура до обекти на културното наследство	20 км нова пътна мрежа	общински бюджет / външен източник	5000								
Специфична цел 3.2. Усъвършенстване на музея като основен обект в опазването на движими културни ценности					Сума:			3 100				
Мерки					Сума:			100				
5	Обособяване на нови изложбени площи	1000 кв.м. изложбена площ	общински бюджет / външен източник	3000								
4	Цифровизация на експонатите от фондохранилището	Нов електронен каталог с всички обекти	общински бюджет / външен източник	100								
Специфична цел 3.3. Популяризация на културните ценности					Сума:			58				
Мерки					Сума:			50				
5	Създаването на културни маршрути и включването им в туристически пътеки	3 изготвени маршрута	общински бюджет / външен източник	1								
	Организиране на инфомационни кампании с цел повишаване на туристопотока	7 кампании		7								
4	Поставяне на информационни табели на КЦ	100 нови табели	общински бюджет / външен източник	50								
Приоритет 4. Образование в областта на културата					Сума:			60				
Специфична цел 4.1. Подкрепа, стимулиране и популяризиране на КЦ сред подрастващото поколение					Сума:			60				
Мерки					Сума:			60				

